

Tiedonhakua ympäri maailman tukeva Skosmos

Kansalliskirjastossa kehitettävällä Skosmos-ohjelmistolla on käyttöliittymä jo 21 kielelle.

TEKSTI JAAKKO LIIKANEN, KUVAT MARKO OJA

Avoimeen lähdekoodiin perustuvalla Skosmos-ohjelmistolla julkaistaan standardoituja, tiedonhakuun tukevia sanastoja. Myös monikielisyys toimii tietoja haettaessa. Aineistoja voi hakea esimerkiksi suomenkielillä asiasanoilla ja haaviin jää myös samoja aiheita käsitteleviä ruotsinkielisiä aineistoja.

Tietojen hakemiseen luodun vapaasti käytössä olevan Finto.fi-sanasto- ja ontologia-palvelun kehittäminen alkoi Kansalliskirjastossa vuonna 2013.

”Kansallisen linkitetyn datan ontologiapalvelun kehittäminen siirtyi tuolloin Aalto-yliopistolta Kansalliskirjastolle. Palveluun liittyvän Skosmosin ensimmäinen versio julkaistiin meillä vuonna 2014”, kertoo Kansalliskirjaston Finto-palvelusta vastaava kehittämisspäällikkö **Mikko Lappalainen**.

Lappalaisen mukaan Skosmosta kehitetään varsinaisesti Kansalliskirjaston ylläpitämän Finto.fi-palvelun tarpeisiin.

Avoin lähdekoodi ruokkii yhteistyötä, sillä kenelläkään ei ole siihen yksinoikeutta, sanoo Mikko Lappalainen.

KATSO LISÄÄ:

<https://fi.wikipedia.org/wiki/MIT-lisenssi>

”Mutta koska kyse on avoimesta lähdekoodista ja olemme hyvin verkostoituneita, on ohjelma levinnyt laajasti. Kirjastojen ja museoiden lisäksi Skosmos on käytössä ympäri maailmaa monissa julkisissa organisaatioissa, muun muassa tutkimuslaitoksissa.”

Skosmosin käyttöliittymiä on tehty jo kaikkiaan 21 kielelle.

”Me vastaamme Finton piirissä suomen, ruotsin ja englannin käyttöliittymistä. Sekä lähitulevaisuudessa myös pohjoissaamen.”

Lappalainen painottaa avoimen lähdekoodin mahdollistamaa yhteistyötä, sillä ohjelman kehittäminen ei ole minkään instanssin monopoli. Skosmos on julkaistu Massachusetts Institute of Technologyn kehittämällä MIT-lisenssillä. Se sallii teoksen käytön myös suljetun lähdekoodin ohjelmistoissa.

Avoimen lähdekoodin mahdollistamasta yhteistyöstä hyötyy Kansalliskirjastokin, joka voi ottaa omaan käyttöönsä myös muualla tuotettua Skosmos-sisältöä.

”Verkostoyhteistyössä on valtava voima. Se on ohjelmakehittämisen kannalta avoimen lähdekoodin tuomista eduista suurimpia.” ■

Unescon asiasisältöjen kuvaaja

Skosmos on hyvässä huudossa Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestössä.

”Käytämme Skosmosta sisältöjen kuvaamiseen tarkoitettujen asiakirjasanastojemme julkaisemiseen. Ohjelmisto on tesaurustemme julkaisemisessa erittäin hyödyllinen”, kertoo **Meron Ewketu** Unescosta.

Skosmokseen on tehty Unescossa myös kustomointeja.

”Olemme mukauttaneet sen käyttöliittymää paremmin graafisen kaaviomme mukaiseksi. Linkitimme tesauruksen myös dokumenttivarastotietokantaamme, jolloin käsitesivulta pääsee käsiksi konseptin kuvaamiin asiakirjoihin. Lisäksi olemme tehneet joitain muutoksia, jotta asiasanasto olisi saatavilla PDF-muodossa.”

Ewketun mukaan avoimen lähdekoodin käyttämisessä on monia etuja.

”Olemme huomanneet sen Skosmosissa. Se on avoimesti saatavilla ja hyvin dokumentoitu, joten koodin voi mukauttaa omiin tarpeisiinsa. Teimme itse niin tesaurustemme arabiankielisessä käyttöliittymässä.”

Ominaisuuksia myös lisätään ja parannellaan säännöllisesti käyttäjäyhteisön kasvaessa ja käytön vaihdellessa.

”Samalla virheetkin havaitaan, raportoidaan ja korjataan nopeasti. Käyttäjyhteisö on laaja ja innokas parantamaan ohjelmistoa.”

Muun hyvän ohella avoimen lähdekoodin käyttö antaa Ewketun mukaan käyttäjälle enemmän näkemystä ja kokemusta, koska hän näkee ohjelmiston käyttöä useissa yhteyksissä.

”Ja toki avoimeen lähdekoodiin pohjaavan mallin alennettuja kustannuksia arvostetaan suuresti.”

Skosmoksen käyttäjien yhteistyö ohjelmistokehityksessä on tärkeää.

”Käyttäjät kohtaavat säännöllisesti samankaltaisia ongelmia, jotka voidaan ratkaista nopeasti tekemällä yhteistyötä käyttäjyhteisön kanssa. Jokainen voi hyötyä yhteisön jäsenen kehittämistä ratkaisuista tai parannuksista. Lisäksi silloin kun useilla käyttäjillä on samanlaisia tarpeita, on helpompi pyytää Skosmos-kehitystiimiä harkitsemaan uuden ominaisuuden integroimista viralliseen versioon.” ■

